

Megjelenik hetenkint háromszor u. m.
kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre 12 fr. o. 6.
Félévre 6 " " " " " "
Évnyegyedre 3 " " " " " "
Egy hóra 1 " " " " " "

Szerkesztői szállás:

belső székputca 131. szám.

Kiadó hivatal:

középutca Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:

öt hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr.
2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés
után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22.)
Haugenstein és Voglernál (Neuer
Markt 11 szám.)
Pestben: Zeisler M. (Király utca 60 sz.)

Nyilvántartási díj:

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett
a szerkesztőséghez csimzendők.
Előfizetés a hirdetés a kiadó-hivatalnál
kezeltek.

Előfizetési felhívás

„K. KÖZLÖNY”

1869-iki folyamára.

Egy évre 12 forint o. ért.
Félévre 6 " " " " " "
Évnyegyedre 3 " " " " " "
Egy hóra 1 " " " " " "

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutca Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

A honvédtoborzás alkalmából.

(XI. z.) Megvallom, elszomorodva olvasom lapjainkban, különösen az ellenzékiekben azt, hogy a honvédtoborzás eredménye eddigelő nem kielégítő. Azonban ez engem el nem csüggesztett. Azt tartom, hogy ha egy némely lap — még pedig magyar lap! — meggondolatlanul „kudarcot” is emleget, csak a kezdet volt nehéz, s az ország mindenféle ajku ifjúságának hazafiassága helyre üti a csorbát, s így szerez gyakorlati érvényt a nemzeti honvédelem életbeléptetésének, azon intézménynek, melynek alapkövét képezi „az általános hadkötelezettség elve”, melyről derék katonai szaktudásunk, Kápolnay mondja: „Ez az a legkötelezetesebb alap, melyen a legkötelezetesebb épületet lehet emelni, megfelelő a nemzetben eddig úgy szólva csak rejtve volt erők mértékének.” („Hazánk” márcz. 10-iki 56-dk száma.)

De e helyen fel kell említenem a balközép egy másik katonai szaktekintélyének e tárgyra vonatkozó figyelmeztetését is; nálunk ma kezdik a honvédeket toborzani, most az ideje tehát az arany szavak emlékeit megújítani.

Ivánka Imre, derék hazánkfia a „Hazánk” febr. 11-ki 33-dik számában így szól: Figyelmeztetem „honvéd bajtársaimat: mennyire kívánatos, miként a régi honvédség tisztikarától mentől többben, és pedig annak legkitünőbb tagjai vegyenek szolgálatot az ujonnan felállítandó honvédseregben.” (A cikk első kikezdése.)

Tovább így szól:

„Az egyedüli hadcsapatok, melyek a nemzet jellegét teljes mértékben bírják, a honvédség osztályai, ezeket a magyar zászló, vezényszó, egyenruha és a magyar tisztikar mint kiválóan magyar fegyvereseket fogja kitüntetni.

„A nemzeti becsület, a magyar nemzet harcias hite neve követeli, hogy a honvédség kitünő legyen, s hogy az első háborúban behozonyítsa, miként a király és haza büszkésebb és vitézebb harcosokra nem számíthat, mint a magyar honvédség”; — — — (6-dik és 7-dik kikezdés.)

Ugyan Ivánka, cikke két végső szakaszában felhívja honvédtiszt bajtársait arra, hogy a kik csak tehetik, „mentől nagyobb számmal lépjenek be — a honvédségbe, — — — hogy meghonosuljon azon szellem az új csapatokban is, mely kész áldozni mindent a hazáért és törvényes királyért”; — majd a fiatalághoz fordulva így szól:

„Az ifju nemzedék mentől számosságban álljon be önként a magyar (honvéd) csapatokba, stb.”

A képviselőház május 28-diki ülésében Ivánka is részt vett a válaszfelirati vitában s ez alkalommal, főleg, mely csekély haladást lát a honvédsereg szervezése körül, hangsúlyozta, „hogy a védelmi kérdés semmi esetben sem lehet pártkérdés, hanem e kérdés czélszerű megoldása feladata az egész nemzetnek.”

Beszéde további rendén kimondja, hogy „igen nagy hibának tartaná (m), hogyha az 1869 és 1848-ki honvédség közé válaszfal állítatnék.” Azután szónoklatának e tárgyra vonatkozó részét így fejezi be: „Ara kérem az illetőket, buzdítsák a fiatalágot, hogy, a védtörvény 57-dik §-e értelmében, a honvédség sorait megelőbb töltsék be; buzdítsák a nemzetet, hogy ez intézményt nemzeti alapra fektetve karolják fel, stb.”

Vajjon kikhez szól a nemzet köztisztviselői katonai szaktudásának?

A jobboldali lapok a toborzás megkezdésekor nem fukarkadtak a buzdító és lelkesítő szavakkal; de nem emlékezem, hogy ellenzéki lapokban ilyes felhívásokat olvastam volna a közelebbi hetekben; ugy begomboloztak, mint a legóvatosabb diplomata, mintha nem is az ország életérdekéről, hanem valamelyik párt mellékes ügyéről lett volna szó. Hogy ez éppen nem bölcs hallgatás sokkal járult a ki nem elégitő eredmény létrehozatalához, ezt lehet, hogy egyes vakmerő tagadni merészi, de állításának alapos okát adni senki sem tudná. Pedig nyílt kérdés marad: mi kárt okozhatna a nemzetnek — és nem egyes pártoknak — e feladat megoldásának újabb hat hónap történései elhalasztása.

Különbözik nem szándékozom a kérdés ezen oldalát jelenleg megvitálni, csak néhány tanulságot vonok le az idézett balközépi tekintélyek ismertetett elmékedéseiből. Kápolnay és Ivánka katonai tekintélyeink okoskodásaiból önként folynak eme tanulságok:

a honvédseregnek az általános hadkötelezettség elve megadta a „legkötelezetesebb” alapot, melyre a „legkötelezetesebb” épületet lehet emelni;

a nemzet „teljes” jellegét bíró honvédszervezetekbe, minél több kitünő honvédtisztnek kell belépni;

a „nemzeti becsület” követeli, hogy a honvédség kitünő legyen;

az ifju nemzedéknek minél számosságban kell a honvédseregbe önként belépni;

végre, a honvédség szervezésének elősegítése „nem lehet pártkérdés” az „egész nemzetnek” fel kell azt karolni.

Ime mily hatalmas tanulságok foglaltatnak a két balközépi jeles katonai szavaiban.

Beláthatja ebből fiatalágunk, hogy kötelessége abban keresni büszkeségét, avval mutatni ki hazafiságát, hogy az ország kibontott dicső lobogója körül seregel; beláthatják régi honvédtisztjeink és honvéd-egyleteink, hogy a veteránokat illeti a buzdítás, az ő kötelességük az „ifju gárdát” a honfiai kötelem teljesítésére lelkesíteni; beláthatják a konokabb párttörődők, hogy ez ügyben nem szabad egyet nem érteni: — vállvetve kell közreműködni mindannyiunk, hogy a nemzet és haza jövője biztosítottassék.

A krími háborút megelőző években harcias beszédeket tartottak a francia ezredek: szokás volt Angliát fenyegetni. A három sziget- királyságban pár hét alatt 120,000 önkéntes szervezkedett, nem vártak mindent a kormány kezdeményezésétől, holott az angolok akkor is tudták, hogy még mindig ők az urak a tengeren.

Vajjon ilyen-e a mi helyzetünk?!! Fontoljuk meg s ne engedjük, hogy nemzeti haderőnk szervezése ismét hat hónappal későbbre haladjon: óriási felelőséget vesz magára a nemzet előtt az a párt vagy töredék, mely ez ügy háttérbe szorítását eszközli, akár hiúságból és pártszenvélyből tegye azt, akár rövidlátás és elbizakodás legyen a közöny oka.

Pest, május 30. 1869.

(B.) Nemcsak hogy be nem fejeztetett tegnap a válaszfelirati vita, hanem újból is egy intermezzóval nyújtotta azt meg ellenzékünk egyik tekintélyesebb tagja.

Mindemellett, ha valaki azt találja mondani, hogy a baloldal ellenzékeskedése késett a reform-kérdések megoldását; azt rögtön alaptalan insinválás vádjával támadja meg az összes ellenzéki sajtó.

A balközép részéről Várady Gábor, ki kétségen kívül jól tudta, hogy a házszabályok értelmében, a ház maga nem felülvizsgáló, avagy semmitő törvényszék a bíráló osztályok határozatait és ítéletét felett, tudta azt is, hogy minden kérelemnek a kérelmi-bizottmányhoz kell utasítani; azt is tudhatta, hogy a Ciotta-féle igazolási ügy miután az ítélet meghitelesítve nincs, nem is áll a ház előtt; mégis jónak látta némely fűmelt kérvényezőkhöz részéről, egy oly tartalmú kérelmet nyújtani be, melyben az illetők a IV. bíráló-bizottmány ítélete megváltoztatását kérik.

Kérdem: vajjon nem correctebb s épen a kérelmezők irányában nem kiméletesebb eljárás lett volna őket figyelmeztetni, miszerint tévúton járnak, mint kérelmök benyújtása által őket is compromittálni.

De hiába, mert az ellenzék így látta jónak s a ház kényszerülve lett a szónokok egész seregét végig hallgatni, bár egyből nem történetelt a házszabályok értelmében, mint az, hogy a kérelem átadatott a kérelmi-bizottmánynak — következett még egy pár interpelláció, s így ez napon sem szólhatott több hat szónoknál.

Utolsó tudósításom óta a baloldal részéről a többek közt szóltak: Jókay és Nyáry, a Deák-párt részéről legtöbb hatással Kerkápolyi és Kautz.

Jókay mozaik-szerű beszédével nem nagy dicsőséget aratott, míg Nyáryt nem lehetett hallani, s ennek következtében meglehetősen kiürült a ház, míg ő szólt. Kerkápolyi beszédét éles boncztehetség, s az jellemzi, hogy minden ellenfelének oly modorban felelt, mely az egyéniséghez leginkább illett. Kautz Gyula pedig újból tanúságot tett a politikai s különösen az állampolgársági tudományokban való jártasságáról s ennél fogva beszéde a tárgy felvilágosítására nagy részben hatott s elmondása szükséges volt.

Visszatérhetnék a b. Eötvös beszédére, de miután e beszéd legbiztosabb előnkbe tárja a miniszterium politikáját, jobb ha azt a lapok olvasói szóról-szóra elolvassák.

Holnap tovább fog a vita folyni, pedig most már a „Hazánk” is mondja s talán Ghyecz sem tagadja többé, miszerint a vita meddővé vált.

Valóságos pénz- és idővesztetés az, s pedig sem pénzünk, sem időnk nincs vesztetni való.

Még érdekes volna Deák Ferenczet s az indítványozók zárbeszédét hallani. — A többi mind fölösleges.

Mindamellet miután több oly szónok van felirva, ki nem szokott lemondani, azt hiszem, még egy pár nap elhúzódik a vita.

Miután azonban tisztelt olvasóink hibe-tőleg közelebből érdeklődnek az iránt, ha vajjon átmegy-e a ház még az ülészek alatt a reform-kérdésekre, s annak melyik részét veszi előbb fel, örömmel constátolom, miszerint a miniszterium ígérete szerint már realépett a reform terére, s a legsürgősebben az igazságszolgáltatás reformján kezdve a dolgot, a bírói függetlenségről s a bírói hatalom gyakorlatáról szóló törv. javaslatokat már letette a ház asztalára; ezeket fogják követni a többi ide vágó törv. javaslatok, s ezek közt az első foku bíróságok szervezését s a bírák választását, vagy kinevezését szabályozó törvényezik.

Keresztülvethetők lesznek-e mindezen törvényezések, főleg attól függ, mennyi incidens és interpellációt szűr közbe az ellenzék.

Mindezekről még szólhatok egyszer s máskor, most csak a tárgy jelenlegi stadiumát kívánom constátálni.

A Deák-párt több napokon át tanácskozott az igazságügyi reformok felett. A tárgy mindenkifelelti sürgőssége egyhangulag elfogadtatott. Az ellen sem emelkedett szó, hogy a közigazgatást az igazságszolgáltatástól merőbe el kell különíteni. A bírói hatalom mikénti gyakorlata, szabályozása s a bírói függetlenség biztosítása, sürgőssége sem vonatott kérdésbe.

De voltak egyesek, kik e tárgyat szoros kapcsolatba kívánták hozni a törvényhatóságok szervezésével s azzal kapcsolatban akarták tárgyalni, ugy voltak olyanok is, kik az első foku bíróságok bíráinak választását a törvényhatóságok számára azutánra is fenn kívánták tartani, vagy föltétlenül, vagy bizonyos korlátok közt.

Miután azonban a bíráknak alulról ugy, mint felülről való függetlensége szükségességéről meg van győződve mindenki, miután az igazságszolgáltatás külön választása után nincs többé oly szoros kapcsolatban e tárgy a törvényhatóságok szervezésével, s miután különösen a miniszterek nyilatkozatai következtében a törvényhatóságok autonómijára féltékenyek, vagy féltékenységet negédlő tagok is meggyőződtek arról, hogy a miniszterium nem fog kézni a törvényhatóságok szervezéséről mihamarabb tör-

vényjavaslatot terjeszteni a ház elébe, — ugy arról is, miszerint sem a közigazgatási hivatalnokok választását, sem a domesticát nem szándékozik a törvényhatóságok kezéből kivenni, s általában nincs czélba véve a törvényhatóságok megsemmisítése, hanem csak is oly nemű korlátozása, melynek következtében a parlamentaris kormány szabadelvű alapokoni fejlődése s fennmaradhatása biztosítottassék. Mindezekről tisztába jöttek az illetők s egyhangulag elfogadtattak a következő elvek: az igazságszolgáltatás elkülönítése; a bírói függetlenség biztosítása; a bírói hatalomnak a magyar király nevében gyakorlása; az első foku bíróságoknak kellő számban szervezése helyiségekre nézve főtékintettel a czélszerűsége, nem pedig a privilegiumokra; végre az első foku bíróságok bíráinak kormány útján való kinevezése, nem zárván abból ki az illető hatóságok közvetett befolyása.

A baloldal nézetei még ismeretlenek, majd ha tudva lesznek, elemelhetjük a tárgyat. De arról meg vagyok győződve, miszerint a Deák-párt mindent el fog követni arra, hogy ezen reform még ez ülészek alatt megtörténjék, mert mélyen érzi azon felelőséget, mely az egész pártra s az egyesekre is háromolnék, ha az egész ülészek alatt egyetlen reform-kérdés sem odatnák meg.

Megvállik, ha vajjon a minoritás a reform-kérdésekben is megmarad az ellenzékeskedések terén, vagy pedig valahára egy alkotmányos ellenzékhez illő helyet kíván a reform-kérdésekben elfoglalni. Ettől függ azon befolyása, mit a reform-kérdésekre ezután gyakorolhat.

Pest, május 31. 1869.

(r. l.) Multkori levelemben jelzém röviden, hogy a képviselőház már unni látszik a hosszas és meddő válaszfelirati vitát, minél fogva könnyen megeshetik, mikép az, még az általam kellő tájékozás után prognostikált idő, t. i. folyó hó vége előtt befejeztetik.

A sora könyvében azonban másként volt megírva, — és a viták még most is folynak, nem azért, mintha nem unta volna meg a képviselőház, — mert az unalom symbolumaival napról napra találkoznak, — nem is azért, mintha azok legutóbb megszüntek volna meddő lenni, mert az elmondott kardinális beszédek után vajmi kevés újat lehet találni, — hanem, mert a sok szép dictio nem vesztet kárba!

Különbözik ma, már feltünő jeleit tapasztaltuk a kimerültségnek.

Midőn ugyanis az első szónok, Nedetzky István, emelkedett fel a jobboldalról, megdörögött tőle a csaknem történelmi nevezetességű „eláll!” melylyel épen a Deák pártot szokták vádolni, mire az illető kijelenté: hogy szivesen eláll, ha az ellenzék követi példáját, de biz az nem volt hajlandó ezer áldozatra, mert nem banná, ha a jobboldal emberei mind hallgatnának is, csak az övéi beszélhessenek és így folytatólag megint megindult a tanácskozás.

A vita túlságos nyújtásának oka kétségkívül az ellenzék, a mely azért húzza-halasztja a befejezést, mert egy részről alkalmat akar adni tagjainak, hogy szóljanak és ekként igazolják küldöiknek bennök helyezett bizalmát (?), — más részről, mert már is belefáradt a tanácskozásba, s miként fulhegygyel hallottam, azt óhajtaná: miszerint a válaszfelirati viták bevégezése és a delegatiók összeülése között csak anyai időköz maradjon, mennyi a delegátusok megválasztására szükséges, vagy legfőbb valamikével több, melynek rövidsége lehetenné tegye valamely törvényjavaslatnak, befejezésre való kilitás melletti tárgyalás alá vételét, mely esetben aztán természetesen bekövetkeznék az elnapolás.

Mit gondol az ellenzék a haza rovására elvesztegetett drága idővel — pedig minduntalan ajkain pergeti a gazdálkodást — csak a küldők olvassák lapjukból, hogy képviselőjük beszélt, és miként mondaniszokás — ugyancsak „beadott a kormánynak,” a mely azonban körülövedve a nemzet bizalma által mindamellet fennáll, s nem szűnik meg a haza javára folytatni megkezdett munkáját.

Mindenesetre nagy felelőség terheli azokat, kik a helyett, hogy siettetni igyekezzenek — a teendők roppant halmazával szemben — az eredményt, — ezt minden áron lassítják — Am legyenek a politikájukért a történelem előtt felelősek. A viták egyhangvá vált folyamán a mai ülés alatt, mint valódi gyöngyszem merült fel Hor-

vált Boldizsár igazságügyminiszter valódi remek s főleg az ellenzéki szónoklatok csafolatában páratlan beszéde, a mely általános lelkésedéssel fogadtatott.

E pillanatban úgy áll a dolog, hogy a választási vita holnap, legfőleg holnapután fog befejezteni.

Ma volt a bajdani királyi kuria zárulása, melyben Májláth György országbíró, Melzer István kir. személynök és Kiss Andor felváltó-törv. széki elnök fényes beszédek tartottak, — holnap lesz a semmit s legfőbb törvényszék ünnepélyes beiktatása, s ezzel igazságszolgáltatásunk új aerája nyílik meg; — hisszük: a haza üdvére!

B. Eötvös József beszéde.

(Folytatása és vége.)

Igy tehát a kérdés az, vajjon a viszony, mely a Felső-lajthántali tartományai és hazánk között létezik, megfelel-e Magyarországnak érdekeinek? Ugy hiszem, senki sem fogja tagadni, hogy a nemzet érdekei közt egyik legfontosabb a külső biztonságának érdeke, és hogy, miután, fájdalom! a civilizációban még nem emelkedtünk oly magasra, hogy a jog maga egyes kisebb nemzeteknek is teljes biztonságát megszerezhetné, érdekében fekszik kétségkívül minden nemzetnek, hogy magának megszerezze azon eszközöket, melyek által saját biztonságát és önállóságát minden körülmények közt megőrizhassa. Már most, miután a világtörténelem fejlődése úgy hozta magával, hogy Európa nagy részében óriási államok alakultak, melyek mindent inkább követnek, mint az örök békének politikáját; miután más nemzetek léteznek és fenn akarnak maradni, melyek külső hatalomra és hatalmi viszonyaira nézve a nagyhatalmakkal nem mérhetősek: miben fekszik egyedül lehetőségük annak, hogy maguknak a külső megtámadások ellen teljes biztosítékot szerezzenek?

Nem másban, minthogy a közös célra egymással egyesüljenek! (Élénk helyeslés a jobboldalon.) És ez az, mi az én teljes meggyőződésem szerint, ha tökéletesen abstraháljuk is a közönlőséget a Felső többi tartományai közt létező jog viszonyokból azon viszonyt, melyben léteznünk, okosítottvá teszi. E tekintetben ismét azzal vigasztalom magamat, hogy e ház másik oldalán is sokan egyetértéssel velem, mert miután azon külön vélemény, mely a múlt országgyűlés alatt a 67-es bizottságnál beidőzött, sok oly férfiak által iratott alá, kiket most is körültekintően szerencsések vagyunk: meg vagyok győződve, hogy ők e tekintetben nézeteiket nem változtatták meg; és miután ott a külön vélemény kimondja, miszerint célszertés szempontjából kívánatosnak ismeri el, hogy mindazonok nézve, mik a közbiztonság valószínűsítésére szükségesek, egyetértőleg intézkedjünk, milyen a külügy, hadügy, annyiban, a mennyiben mindaz, mi a Felső egész hadseregének és így a magyar hadseregnek vezérletére, vezényletére, belserveszésére vonatkozik, és a fentebb tárgyakra szükséges költségek; miután, a mint mondok, nem gondolom, hogy ezen t. férfiak azóta nézeteiket megváltoztatták: azon kellemes helyzetben látom magamat, hogy ezen nézetemre nézve, miként e viszonyok fenntartása, a kölcsönös és közös védelemnek fenntartása csakugyan a mi érdekünkben is fekszik, még a ház ezen oldalán sem állok egészen olyanok nélkül, kik bele nem egyeznének. Ha tehát ez így van: a kérdést mielőbb szorítom; redukálja magát végre oda, a mit a t. barátom Vukovics Sebő mint a kérdésnek lényegét beszédeiben kijelölt, azaz a kérdés egyszerűen és egyedül abban áll, vajjon a delegatio intézményének fenntartása czél szerű-e vagy nem; ez utóbbira a kérdés.

Én részéről a delegatiót nem tartom az emberi institúciók legkételetesebbjének (Halljuk! halljuk!) sőt tovább megyek és azt mondom, hogy tökéletes institúciókat alkotni nem is lehet. Minden institúció tökéletessé válik a gyakorlat által; minden institúció Pygmalion szobra, melynek lelke hiányzik, és melybe lelket csak utólagra lehelhetünk. (Helyeslés.) Tehát meg vagyok győződve, ámbár igen sok jeles ellenvetést tettem a delegatio institúciójára ellen a ház ezen oldaláról, hogy ha a discussio még hat hétig folytattatik, a ház ezen oldalán fognak találkozni olyanok, kik a dolgot ismét más szempontból tekintve, új theoretikus okokat fognak találni. Sőt ajánlok, ha méltóztatnak parancsolni, más institúciót tenni ki discussio tárgyává, nem a házban, hol pénz és időbe kerül, hanem privát tárgyalás útján én kész vagyok akármely institúció ellen theoreticailag igen plausibilis, igen erős ellenvetéseket felhozni. (Helyeslés a jobboldalon.)

A kérdés nem az, vajjon tökéletes a delegatio intézménye, hanem a kérdés egyszerűen e három kérdésre reducálható: először, vajjon a delegatio intézménye megfelel-e azon célnak, a melyre felállított?

A másik kérdés az, vajjon van-e valami, a mit ugyan a mi delegatiók helyébe tehetünk, és miáltal ugyanazon cél éppen oly jól elérhetik? A harmadik kérdés végre az: vajjon a delegatio intézményéből következnek-e mindazon bajok és veszélyek, melyeket némelyek a delegatiók intézményében látanak? (Halljuk!) A mi a delegatio

célját illeti: kérem, mi az? A delegatio célja semmi más, mint az, a mi az általam már idézett külön-véleményben előadott: a delegatio resultuma azon meggyőződésnek, hogy a czél szerűség szempontjából kívánatosnak ismerjük el, hogy mindazok, mik a közbiztonság valószínűsítésére okvetlenül szükségesek, egyetértőleg határozottassanak el a Felső lajthántali tartományai. A delegatio célja: mert itten védelemről levén szó, nem felszontendóg tartó parlamentarizmus discursus lehet feladata, hanem lehetnek körülmények, a hol a helyzet szükségére jobbra vagy balra sürgős elintézését igényel; kell, hogy legyen egy institúció, mely minden esetben döntő befolyással bírjon: ez az első feladat. A másik, hogy ezen institúció által Magyarország semmivel ne bírjon kevesebb befolyással a közös ügyek elintézésére, mint a Felső-gének lajthántali tartományai; a harmadik az, hogy mindezen kérdések alkotmányos uton intézessenek el.

Én részéről elismerem azt, hogy a delegatiók nem képezik éppen a tökélynek ideáját, azt hiszem azonban, hogy a delegatiók mostani formájában is, a mint a tapasztalat bizonyította, ezen célnak megfelelnek. Tehát — a mint mondtam — ez institúció nem levén a lehető tökély ideája, ez csak annyiban szólhat a delegatiók mellett, a mennyiben valaki nem lép fel, a ki egy más institúciót hoz indítványba, mely által ugyanazon cél éppen oly jól elérhetik; (Főkiáltások a jobboldalon: A melylyel jobban elérhetik!) vagy jobbat, vagy csak négyen olyat, és ezzel is megelégszem, de utóbbira is: varietas delectat. E kérdésnél, megvallom, ismét nagy nehézséggel találkozom.

Azon institúció, a mely mellett szót emelek, ismert. Két esztendő óta működött; annak egyetlenség hiánya sem lehet olyan, a mely eddig föl nem tűnt volna; azon institúció, melyet ennek helyébe állítani akarnak; (Felkiáltás balról: Nem mondta senki, hogy mit akarnak helyébe állítani!) de fájdalom, gyanítanom kell, hogy a háznak (a baloldala mutat) ezen oldala e kérdésre nézve talán nem lesz egészen egy véleményben velünk. Azt sem állíthatom egész bizonyossággal, hogy a közösügyek tárgyalásának azon módja, a melyet ama többször említett külön vélemény előadott, képezi e most is azt, a mit e ház ezen egyik oldalának egyrésze a delegatio helyébe akar állítani. Nekem tehát csak a feltevésekről lehet szólanom, s ezt megkísértem, ha kiindulok abból, hogy bizonyos tárgyaknak egyetértő elintézése Magyarországnak érdekében is kívánatosnak elismertetik: léteznie kell valamely módnak, a mely által ezen egyetértés eszközölhető. Ily intézési mód pedig csak kettő lehetséges, t. i. vagy constitutionalis mód, vagy az, hogy ezen kérdéseknek elintézése a fejedeleme bízatik.

Mi a constitutionalis módot illeti: mi tagadás benne elismerem, hogy a delegatio intézménye azon követeléseknek, melyeket bizonyos kérdések constitutionalis elintézésére nézve tenni szoktak, nem mindenben felel meg; tudjuk valamenynyen, mennyire ragaszkodtak még Washington korában is az egyes észak-amerikai államok államiségükhöz: mégis mindamellett azon tárgyakra nézve, melyeknek közös elintézését szükségesnek tartották, felállították a congressust; ugyanezt tették Svájc cantonjai; ugyanezt teszi Észak-Németország most még oly államokban is, melyek között még personal unio sem létezik. Tehát, ha az általános constitutionalis fogalmakat vesszük, a mint azok a teoriában felállítanak, kétségkívül a delegatiók nem felelnek meg, mert ezen tekintetnek csak a central-parlament felel meg; de én azt hiszem, hogy e t. házban nem szükséges kifejtennem azon okokat, melyek miatt mi central-parlament felállítását nem tartjuk czél szerűnek. (Élénk helyeslés jobbról.)

Marad tehát a másik mód, mely abból áll, hogy mindazon ügyek, melyeknek egyetértő elintézése hazánk érdekében szükséges, a fejedelem által határozottassanak el. Én méltánylom mindazon fontos okokat és tekinteteket, melyek az utolsó törvényhozás folyama alatt e ház akkori kisebbségének nagyérdemű tagjait ennek indítványozására bírták; de én részéről ezen indítványt nem fogadhatom el. Nem fogadhatom el pedig két okból: először, mert nem tartom megegyezhetőnek az alkotmányos elvekkel, — másodsor, mert vesztélyesnek tartom a monarchiára nézve. (Élénk helyeslés jobbról.)

Habár egész kiterjedésében elfogadom azon nézetet, melyet t. barátom, Debrezen város érdemes képviselője, vagy inkább ő és elvtársai az általuk benyújtott javaslatban előadtak, habár — mondom — egészen osztom azon nézeteket, hogy a fejedelem hatalma kapocs, mely erősen összehagy, de nem szorít: úgy vagyok meggyőződve, hogy ez csak éppen azért van úgy, és csak addig maradhat úgy, míg a fejedelmi hatalom a parlament vitatkozásai és politikai kérdések végleges eldöntésétől távol tartatik. (Élénk eljenzés a jobboldalról.) Én részéről ezen elvet valamint alkotmányos tekintetben, egy monarchicus tekintetben sem fogadhatom el semmi esetre. (Helyeslés.) Ezek után marad a harmadik — bocsánatot kérek, ha bosszura nyújtom a discussiót. (Zajos felkiáltások: Halljuk! halljuk!) Következik a harmadik, mely

az: vajjon a delegatiók intézménye maga után fogja-e vonni mindazon káros és veszélyes következményeket, melyeket töle némelyek várhatni vélnek. A mennyire itt is tömegesítve az egyes ellenvetéseket — kivételtem, ismét három veszély az, a melyet a delegatio intézményében rejteni vélnek.

Az első, mit t. barátom Vukovics Sebő képviselő előadott, az, hogy a delegatiók intézménye által a magyar országgyűlés másodfokú választó testületté süllyedne. Ez az első. A második az, hogy hazánkban e delegatiók intézménye mellett nincs nyújtva semmi garancia arra nézve, hogy érdekei ott képviseltetni fognak, és nem fognak elhatározatni, nemcsak a többség véleménye ellen, hanem olyanok által, kik utóbbira nem is tagjai a delegatióknak; (?) mert hisz csak egyet kell megnyerni a magyar delegatióból és a dolog ellentünkre dől el.

A harmadik, mit ismét Vukovics barátom mondott, az, hogy míg többi alkotmányos intézményeink olyanok, melyekhez a nemzet ragaszkodik, a delegatiók intézményeihez nem ragaszkodik senki, úgy hogy az elfújható a nélkül, hogy csak nyoma maradjon. Mi az első illeti, hogy a delegatiók által a magyar törvényhozás egy másodfokú választó testületté süllyedne le, nem akarok a kérdés tárgyalásába mélyebben bocsátkozni, mert elő kellene sorolnom mindazon teendőket, melyek a magyar országgyűlés teendői maradnak ezentul is. Elő kellene sorolnom azt, mit a magyar országgyűlés az utolsó törvényhozás alatt tett, és azt, mi töle a jelen törvényhozás alatt váratik. Egyébiránt én meg vagyok győződve, hogy t. barátom Vukovics, kinek alkotmányos érzelmét már előbb ismertem, mielőtt a hazát elhagyta, ki azóta Európa legalkotmányosabb országában lakott, — azt, hogy a magyar törvényhozás fontosságát elveszti, nem számítja a lehetőségek közé; mert oly törvényhozás, mely a nép ily széles körű választásából lép ki, mely a népnek érzelmeit, meggyőződéseit képviseli, melynek körében a népnek minden óhajta és minden kívánata nyilvánul: az ily törvényhozás csak akkor süllyedhetne le, ha a képviselők és a nép megelégedzenék kötelességeikről. (Helyeslés jobbról.) Nem az, a mi a chartában magában áll mint a törvényhozás joga, hanem maga a törvényhozásnak létezése, maga azon összeköttetés, melyben a törvényhozás a nemzettel áll, maga az, hogy a mi a törvényhozás körében nyilatkozik, a nép nyilatkozatának tekintetik, maga az szerzi meg a törvényhozásnak a minden esetben megővendő tekintélyt.

Hogy pedig e részben mégis a ház másik oldalán is ismét többen, sőt úgy hiszem, sokan, velem egyetértenek, arra nézve hivatkozom a benyújtott választási feliratokra, hivatkozom több érdemes képviselőnek, mások között Csernóthy Lajos igen tisztelt képviselő-társunknak nyilatkozatára, ki a külügyekről és a békeről szóló passusnak megváltoztatását éppen azért tartja fontosnak, és éppen azért kívánja, mert meg van győződve, hogy egész Európában nem találkozik egy statusférfin, egy ember sem, ki a magyar törvényhozásnak fontosságát ne tulajdonítana, és a ki azt egy másodfokú választó-testületnek tartaná. (Helyeslés jobbról.)

A második ellenvetés (Halljuk!) az, hogy nekünk nem nyújtatik semmi garancia arra nézve, hogy Magyarországnak érdekei a delegatiókban kellőleg tekintetbe fognak vétetni; hogy a delegatio 60 magyarból és 60 lajthántali tagból alakulván, ha a magyar tagokból csak egy is megnyeretik a lajthántuliakat által: Magyarország érdekei ellen dőnhet a többség.

Én részéről feltehetek némileg erre azzal, hogy az a veszély talán a lajthántuliakat szintúgy fenyegeti, sőt valamivel többet. (Zaj balról.)

De kérem, ez nem vigasz, ez semmi, ez nem nyugtatgat meg, mert szomorú vizsgálat az, hogy ha jogainkat veszélyeztetve látjuk, másoknak jogai szintén veszélyben forognak. E részben garanciák kellenek. Én vajjon nyújtanak-e a delegatiók ily garanciát? El fogom sorolni a módot, mely szerint a delegatiók alakulnak.

A magyar delegatio választatik a magyar törvényhozás által, tanácskozik nyilvánosan és miután visszatért, visszalép azon helyre, melyet előbb elfoglalt. (Helyeslés a jobboldalon. Mozgás balról.) Már én kérdem, mily foka a merészségnek szükséges arra, hogy valaki a delegatiókban, ismerve hazájának érdekeit, ismerve hazájának nézeteit, azokkal szavazza, saját hazája érdeke ellen, kik más érdekeket képviselnek. (Helyeslés jobbról.)

Én megvallom, hogy egy oly intézmény, melynek főgarantiája a becsületesség és emberi természetünknek azon nemes oldala, hogy bátrak nem szoktunk lenni a szemtelenségben, mondom, ez ezen garanciát, mely a becsületességben fekszik, olyanakk tartom, mely igen sok írott garanciánál többet ér. (Általános helyeslés.) és végre ez azon egyedüli garancia, melylyel a választók a mi irányukban bírnak. (Ugy van! a jobboldalon.) Mert hiszen utóbbira — menjünk tovább ezen argumentációban és alkalmazzunk azt, — (Halljuk!) a nemzet megválasztja képviselőit, megválasztja

azon meggyőződésből, hogy kötelességüket fogják teljesíteni és mindenben a nemzet érdekeit fogják szem előtt tartani.

És vajjon hát nem tartozik-e a lehetőségek közé az is, hogy a nemzet csalódik és vajjon azért az egész képviseleti rendszer nem ér semmit? mert annak tulajdonképen utolsó garantiája a becsületesség és semmi más. (Általános helyeslés, eljenzés és taps a jobboldalon.) Még egy ellenvetés is emeltett t. barátom Vukovics Sebő által a delegatio ellen.

Az, hogy a delegatio intézménye nem észszerű, hogy az a nemzet életébe nem ment át, hogy az elfújható, míg minden más intézményeink olyanok, melyekhez a nemzet ragaszkodik, így p. o. a megoei rendszerhez, az országgyűléshez és sok másokhoz. Tökéletesen áll t. barátomnak ezen észrevétele; de ezen észrevétel végre csak azt bizonyítja, hogy institúciók két év alatt, mielőtt a nép által soká gyakoroltattak volna, a nép életével összekötöttségben nincsenek; (Igaz! ugy van! a jobboldalon.) és ezen ellenvetés áll jóformán minden újabb institúció, minden reformról. Én meg vagyok például győződve, hogy ha azon időben, midőn előideik — még akkor csak nemesség — a Rákoson összegyűltek és azok helyett képviselők, vagy jobban mondva követek küldettek volna a magyar országgyűlésre, — ha valaki azt mondta volna, hogy ezen institúció még a nép életébe nem ment át, alkalmasint akkor két esztendővel az új rendszer megkísértése után, helyesen mondható volna bárkicsoda „ez elfújható”, csak egy szó kell, hogy a nemesség ismét összeségében gyűljön össze a Rákoson és ne szóljon senki arról, hogy két követet küldjön. (Általános helyeslés.)

Ki vagyok fáradva és félek, hogy még inkább kifárasztottam a t. házat. (Nem, nem! halljuk!) Csak még egyről kell szólnom. (Halljuk!) Mondott, hogy a közös ügyekre nézve hozott törvények által a nemzet jövője veszélyeztetve van.

Én részéről mélyen tiszteltem azon hazafiai aggodalmat, mely mindent feltehető mindenek előtt a haza jövőjéről gondoskodik. Az, ki oly ügyben, mely a haza jövőjével összekötöttségben van, vagy csak lehet, személyes hiúságáról vagy érdekeiről szól; az, ki a pillanat érdekeit veszi tekintetbe, nem érdemi meg, hogy e körben töljön. És hogy a magyar nemzet a lehetőleg legrosszabb és legkedvezőtlenebb conjuncturák közt századokon át fentartotta magát, hogy az utolsó szomorú idők alatt, midőn a fergeteg után még kínosabb szélcsend következett be, a magyar nemzet fentartotta életét, és hogy még itt állunk, a hol állunk: azt annak köszönjük, mert azon vádát, hogy legfontosabb érdekeinket a jövőnek feláldoztuk, nem vettük semmibe. (Helyeslés a jobboldalon.)

Én tehát igen méltánylom és semmit sem tekintek szükségesebbnek, mint a jövőre való tekintet. Biztosítani kell a jövőt, ez első, legszentebb kötelességünk. De mikép fogjuk biztosítani a jövőt? Mindenekelőtt, ha tekintetbe véve helyzetünket, erőnkön nem tesszük fel többet, mint a mi attól kitelik, (helyeslés jobbról); másodsor, ha, mint Irányi képviselő-társunk tapasztalásai nyomán elmondá, miután a magasabb polez, melyre más nemzetek emelkedtek, mitveltségüknek, tudományuknak, munkájuknak, és mindenekelőtt a szabadságnak eredménye, elkövetünk mindent, hogy a nemzetet méltó megtegyük, hogy a szorgalom a munkának forrásait nyissuk meg előtte, hogy biztosítsuk szabadságát és szabad mozgathatóságát belsőkép mindenben. (Helyeslés jobbról.)

De vajjon ezt azáltal fogjuk-e elérni, ha a helyett, hogy munkához fognánk, ismét és ismét politikai vitatkozásokkal foglaljuk el időnket, hogy végre is oda jusson, hogy egy cikelylyel több legyen törvénykönyvünkben, mely jogainkat állítólag biztosítja, de hogy a nemzet ne érje el soha azon hatalmat és erőt, mely arra szükséges, hogy léte és jövője valósággal biztosítva legyen. (Élénk helyeslés jobbról.) A mint most állunk, teljes meggyőződésem szerint nemzetünket kevesebb veszély fenyegeti, mint előbb. Az én meggyőződésem szerint oly nemzet, mely parlamentarizmus kormányval és alkotmánnyal bír, mely nem kiváltságokra, hanem az egész népre támaszkodik, egy oly nemzet és annak alkotmányos jövője veszélyeknek kitéve nincs. De vannak más veszélyek, melyek e hazát csakugyan fenyegetik. (Halljuk!)

T. képviselő-társunk Irányi felhozta azon veszélyeket, melyek a hazát, e haza határai közt lakó különböző nemzetiségek részéről fenyegethetnék. Én részéről e veszélyektől nem félek; nem félek pedig azért, mert visszatértem munkára, megnyugvást látok ezen nemzetiségeknek miudkorig való maguktartásában és mert érzem magamban és meg vagyok győződve a képviselőház minden tagjának azon elhatározásáról, hogy hazánkban lakó minden polgároknak meg fogja adni mindazon szabadságot, mely arra szükséges, hogy magát kifejtse és egyszersmind erősen kötve érzeze magát e hazában élni. (Eljenzés.) Nem félek én a forradalomtól sem.

Én részéről ismerem, azt gondolom, hogy ismerem e nemzetet, ismerem annak múltját és azért tudom, hogy e nemzet nem olyan, mely ok nélkül forradalomra fogná magát ragadtatni, és tudom, hogy a forradalomra ok adni nem fog;

azért teljesen meg vagyok győződve, hogy midőn tegnap Irányi képviselő az azon meggyőződését fejezte ki, hogy a hazában senki nem forradalmi, csakugyan nagy igazságot mondott. (Helyeslés. Derűtlenség.)

De vannak más veszélyek is: külső veszélyek, s habár bizonyos tekintetben osztom és mindenesetre irigylem t. képviselőtársunk Irányi Dániel által azon meggyőződését, hogy egy 15 millióból álló nemzet egy 60 millióból álló ellenségnek ellentálljon, hogy azon erőmegfejtés örökké tarthasson; (Élénk helyeslés) és éppen azért hiszem szükségesnek, hogy azon esélyekre nézve másképp gondoskodjunk, és ámbár tisztelt barátom Komárom város érdemes képviselője azon nézetét osztom, hogy Magyarország éppen oly jól meg tudná magát védelmezni minden küllelenség ellen, mint Ő Felsőháznak lajtbántali országai, éppen azért meg vagyok győződve, hogy mindkettőnknek érdekében fekszik, hogy együtt védelmezzük magunkat. Ebben fekszik oka, — (Zaj) csak saját meggyőződésemet mondom — ebben fekszik oka, hogy én azon módot, mely szerint a közjogi viszonyok megoldottak, és így azon módnak fenntartását is szükségesnek és célirányosnak tartom, s miért nem tartom célirányosnak, hogy a módot fesszegezzük. (Helyeslés.)

Egyébiránt tisztelt ház — engedjék meg — én azt hiszem, hogy mintán a nemzetnek jövője főképp magától a nemzetől függ: — a civilizációnak és a polgári erénynek azon fokától, melyre emelkedik, — azok, a kik mindent elkövetnek, hogy a nemzet e magasabb fokát a civilizációnak, a jólétnek, a szabadságérzetnek mentül előbb elérhesse, sokkal jobban gondoskodnak a nemzet jövőjéről, mint azok, kik a helyett, hogy a nemzetet felszólítsák, hogy munkához fogva, minden erejét saját emelkedésére fordítsa, a nemzetet arra intik, hogy hiszen ugyanis minden el van már veszve, nincs semmi veszteni való, (Nyugtalanosság a baloldalon) és azt hiszem, hogy sokkal biztosabban gondoskodunk a nemzet jövőjéről akkor, mi kor mident tesszük, hogy a nemzet végre megnyugodva a munkához fogjon, mint akkor, ha őt oly czélok elérésével kecségetjük, melyeknek — legalább hosszú ideig — elérhetőségét magunk sem gondoljuk. (Hosszas zajos éljenzés a jobb oldalon.)

Magyar országgyűlés.

A képviselőház ülése máj. 28-án.

Napirend folytán felolvastatik a bíráló bizottságok jelentése, melyek szerint Dr. Gyffy Sándor, a vácz kerületi képviselő választása ellen vizsgálat rendeltetett el. Degenfeld Béla gróf, Szabarmegye kraszó kerületi képviselő igazoltatott, s a Halász Boldizsár választása megsemmisített; a Pestmegye közép választmányának tagjai 350 forint perköltésben marasztaltattak el.

Ma kray László Hunyadmegye nemessége részéről kérvényt nyújt be az ottani havasok vizsgálata iránt. A kérvényi bizottsághoz utasítottak.

A választási vita folytatására térve át a ház, általános figyelem közt szót emel.

Kerkapolyi Károly: Nem hizeleg magának azzal, hogy a közjogi alap czélezerősége felől az ellenzékét kapacitálni képes lenne. Bizuk ezt az életre! Az élet be fogja bizonyítani, üdvös volt-e a kiegyezés, és ő nyugodtan várja az ítéletet, óhajta, hogy az ellenfél is hasonló nyugalommal várja azt. Az eddigi tanúságok legalább nem adnak aggodalomra okot, s míg az élet bevégezte bíráskodását, próbálja meg az ellenzék hinni, hogy tévedhetett. Ezután Ghyezy Kálmának a külügyekre vonatkozó ellenvetéseire tesz néhány megjegyzést. Beszédének e részét rendkívüli tetszéssel fogadja a ház. Szólok tagadja, hogy Magyarország semmi befolyással sem bírna a béke és háború kérdéseire, mert a hitel megszavazása csak az országgyűlést illeti, háborút pedig hitel nélkül kezdeni nem lehet, mert saját zsebeinkben hiában keresünk pénzt.

A belreformokra térve át, kijelenti, hogy a bizottsági javaslatot kell pártolnia, és pedig főleg azért, mert e javaslat részleteibe szem ereszkedik. E téren leginkább alkalmazható ama latin mondás: „si duo faciunt idem, non est idem.“ Az önkormányzatra nézve példánul mindnyájan egy véleményben vagyunk: akarjunk az önkormányzatot. És mégis, milyen nagy lehet az eltérés! Az ellenzék, meglehet, egészen másképpen magyarázza az önkormányzat fogalmát. Szólok a maga részéről az önkormányzatot úgy fogja fel, hogy az ország végezte az országos, a megyei, a községi, a községi ügyeket. Eddig azonban a dolog legalább bizonyos tekintetben (administratív) úgy állt, hogy a megye végezte mind az ország, mind a megye, mind a községi dolgát. Mindvégig figyelemmel hallgattam és rendkívüli tetszéssel fogadtam beszédét — mely a parlamentaris szónoklatok legjelesebbje közé tartozik — közölni fogjuk.

Latinovics Vincze bizonyítja a mostani kiegyezés szükségességét. Különböző pártolja Tisza Kálmán felirati javaslatát.

Simay Gergely röviden szól a bizottság felirata mellett, s védi az erdélyi választásokat Simay támadásai ellen.

Doma-hidy Ferencz azért fogadja el Ti-

szá javaslatát a bizottság ellenében, mert az előbbi minden reformkérést részletesen taglal, míg az utóbbi a reformokról „csak specializáltan“ szól. (Derűtlenség.)

Petrovai Ákos a bizottság, Györfy Gyula a Tisza felirátát pártolja. Ivánka Imre észrevételei leginkább a honvédség körül forognak, s kéri az illetőket, hogy karolják fel ez intézményt, buzdítsák a fiataloságot, hogy minél többen álljanak be. (Előbb sem értett volna.) Ezután áttér a feleselgetésekre s a baloldal éljenzései közt igyekszik czáfolni a deákpártiak érveit; pártolja a Tisza felirátát.

Ezzel az ülésnek vége lett.

Hirdetmény a honvéd-toborzásról.

Ő cs. és apost. kir. felsége f. évi márczius hó 31. ról kelt legmagasabb elhatározásával megengedni méltóztatott, hogy a honvédség lehető gyors kiképzetése czéljából tanosztályok alakíttassanak, és pedig elsőben is az egész országra kihatólag Pesten — ennek felosztásával pedig az egyes kerületek székhelyein azok területére szorítva.

Miután törvény szerent az évenként besorozandók tetleges szolgálatideje csak október 1-én kezdődik, a sorhadból a tartalékba, ebből a honvédségbe való rendes áttétel pedig csak deczember végével történik, s ekkép október előtt a nemzet óhajának kielégítése a honvédség életbeléptetése csak önkényesekkel eszközölhetők: a fenn érintett tanosztályokhoz szükséges létszám biztosítása czéljából toborzás vesendi kezdetét, hogy ez úton azok, kik a honvédségbe önkényt belépni jogosítvák, azonnal szolgálatba léphessenek.

A honvédségbe mint önkényesek belépni jogosítva vannak pedig a honvédségről szóló törvény 4. ik §. a. d. és e. pontjai szerint azok, kik az eddig fennállott hadkiegészítési törvényeknek megfelelő sorozás alatt állottak ugyan, de a hadseregbe be nem osztattak, sem mint önkényesek bé nem léptek, életük 23. ik évét betöltötték, de a 32. diket meg nem haladták, s a véderőről szóló törvény 57. ik §. értelmében háború esetére — feltéve, hogy ekkor a sorhadnak és honvédségnek törvényleg szabályzott rendes állománya még kiegészítve nem volna — még korosztályoknak megfelelő hadkötelezettség alá esnek; továbbá azok, kik hadseregbeli kötelezettségüknek már eleget tettek.

Ezen kívül még kivételesen mint önkényesek beállhatnak testileg kellőleg kiképzett 17 éves ifjak a hadkötelezettség fentartása mellett, ha a szülők vagy gondnok beléegyezését tanosítani és bémóndott életidejüket keresztlevél által igazolni bírják.

A tetleges szolgálat kötelezettség tartama két évre esetleg a háború tartamára terjed.

A hadiszolgálatra alkalmosoknak ismert önkényesek felavattatásuk után foglalót kapnak és pedig: a sorhadban kiszolgált gyalog vagy lovas őrmesterek 3, a volt szakvezetők és tizedesek 2 darab aranyat.

Puskaművesek és tanult vadászok ugyanazon foglalót kapják, mely a sorhadbeli volt szakvezetőknek és tizedeseknek engedményeztetett.

A közhonvédeként beálló önkényesek pedig 5 ft. foglalót kapnak, mely részökre osztrák bankjegyekben azonnal kifizetettik.

Ezen kívül minden önkényes, midőn a tanosztálynál tetleg szolgálatba lép, a rendszeresített 3 ft. értékű készpénzt, lovasságnál a 3 ft. 50 krt. megkapja, hogy abból aprólékos kézi szereit megszerzhesse.

A kiszolgált alisztek (őrmesterek, szakaszvezetők, tizedesek) és a puskaművesek, ha mint önkényesek állottak bé saját rendfokozati fizetősök mellett, tetleges szolgálatuk tartama alatt naponta 10 krajczár pótdíjat huznak.

E mellett azon aliszteknek, a kik 12 évig s e közben legalább 8 évig mint alisztek tetleg szolgáltak a hadseregben a hadi tengerészetnél, vagy a honvédőrszék és osztályoknál, és magok viseletéről kedvező igazolványt nyertek, igényük van alkalmazásra akár valamely közszolgálatban, akár pedig az állam által segélyezett vasúti, gőzhajózási és egyéb vállalatoknál; ugy szintén, ha valaki az álló seregnél nem folytott állott volna tetleges szolgálatban, részére a főméltóság honvédelmi miniszterium által kivételesen megengedtetik, hogy tetleges szolgálatának így támadt hiányát a honvédségnél kipótolhassa, mely esetben megszakítva lett tetleges szolgálat meg nem szakítottinak fog tekintetni.

Mi is a nagyméltóságú kir. aitolosságnak f. hó 5. ról 140. 1869. sz. alatt kelt magas rendelete folytán oly hozzáadással tételik ezenel közhírré, hogy mintán az ériatott tanosztályokban kiképzendő önkényeseknek jut azon szép feladat, hogy az oct. elején behivandó unozsok kiképzésének tényezőjéül szolgálva, mintegy magvát képezék az egész honvédségnek, s minán az önkényes belépésre jogosultak honfui készségétől függ a kívánt siker az intézmény megfelelő előkészítése s a nemzet harczena birnének igazolása és fenntartása: alólirt tanács bizton reméli, hogy az illetők minél nagyobb számban fognak a toborzási bizottságnál önkényesekképeni felvételüket czéljából jelentkezni s ek-

kép a czélbavett toborzás óhajtott siker nélkül maradni nem fog.

A toborzási bizottság folyó évi június 3. dik, 4. dik és 5. dik napjain a tanácsbáz 10. dik számú szobájában mindenkor reggeli 8 órától kezdőleg fogja működését végezni a az önkéntesek ajánlkozók felvételét eszközölni.

Sz. kir. Kolozsvár városa közigazg. tanácsától május 29. kén, 1869.

Napi hírek.

— Az igazságszolgáltatás tárgyában két törvényjavaslatot tett le a képviselőház asztalára az illető miniszter m. hó 29. kén. Egyik szól a bírói hatalom gyakorlásáról, másik a bírói felelősségről.

— Kolozsvár képviselőtestülete — hír szerint — a Brassó városa által adott példát követve, jelentékeny összeget szándékozik a Bem-szoborra felajánlani.

— A vasúti munkálatok hitele, mi tagadás benne, itt nálunk most sem áll a legmagasabb fokon, annyira sajnosabb, ha aztán olyasmi fordul el, mi a még meglevő hitelt is összerontani képes. Ilyen eset adta elé magát vasútnak a múlt hónap végén. N. J. mérnök ugyanis, mint megbízott, Csikszékbe megyen, s onnan 155 embert azon ígérettel, hogy napjára 1. frt 20 krt kapnak, útnak indit Kolozsvár felé; 5—6 napi út után megérkeznek, s 18 szekérral itt ülnek két napig a nélkül, hogy munkát kaphatnának; ekkor értékre adják, hogy ha tetszik, dolgozhatnak, de nem 1. frt 20 kr, hanem csak 1. frt napibér mellett; s még ezt is csak két heti munkájuk után kapják meg. A rászédettek egy része erre a legnagyobb elkeseredéssel hagyta itt Kolozsvárt, átkozva még azt is, kinek a vasút legelőbb székbe jutott; s hogy ezek otthon milyen vonzólólag fogják a vasúti munkálatokat lefesteni, képzeltető. — Ugyanez időben történt, hogy künn a vasútnál a munkások bérüket követelve egyik mérnök szekere eleibe álltak, s ez rájuk lött. — Ismételtük, hogy a jeleleji eljárás nem a közügy, nem a gyors építés előnyére van, s ezen okvetlenül segíteni kell.

— Középkori barbarizmust kell regisztrálnunk 1869. hó. Udvarhelyszék Füle helységéből. Elhalt becsületes szülők elkorbeledett gyermeke került vissza a börtönből a helységbe, hol először látta a nap világot. Szegény és beteges lényen, ott levő rokonaitól koldulgatott, s így tengette egy darabig nyomorult életét. Egyszer elvész valakinek egy báránya; ki lophatta el más, mint a csavargó? a falu így szöb, s a csavargó, hogy fenyegetett életét megmentse, erdőbe menekül, egyik rokona megsajnálva, azt izeni neki, hogy jöjjen be hozzá, megajándékozza egy bizonyos összeggel, menjen el vele valahová s kezdjen új életet; a bujdosó esti 10 órakor meg is jelenik rokonánál, azonban két izmos román legény észreveszi, megtámadja, zaj kél, eláll még kétő, s verték addig, míg halva maradt. A vad actus végén megérkezett volt a falu bírja is, s a véglehetet még akkor ki nem adott szerencsétlenül egy darab kenyeret találván, az iránt kezdte faggatni, s midőn megtudta kitől kapta, azt támadta meg, ezen szerinte hallatlan gonosz tetteért. A megöltet előbb tisztességesen eltemetni sem akarták, s csak felsőbb parancsra állították össze néhány avult deszkadarabból valami koporsó formát. — Ezeket írják nekünk a helyszínről, s ha így történt, ajánljuk az illető hatóság figyelmébe a fülei bíró és a fülei erkölcsöt, mely — tudósító szerint — a vas-hámor-telep alakulása óta nagyon gyarol.

— A rendőrség figyelmét kell feibvinnunk ismét, bizony sokkal jobban szeretnők, ha nem volna rá ok; de pro primo kénytelenek vagyunk megkérdetni: bir e tudomásával annak, hogy van Kolozsvárt egy vaskos atletai termeltű egyéniség az alsóbb osztályból, ki nagy köszönettel tartozik a rendőrszolgálatnak, hogy meg nem látják, mikor, különösen vasárnapoké, mámorosan végig tántorgván a belváros utcáit, s néha a sétatért, mindekkibe a legfrivolabb káromkodások közt köt belé, szembeszéje a szembejövőket, s ha valahogy elbaladtak mellette, megáll, s egy orditorza utánok szeméreméértő szavait? Secundo: vette e észre, hogy a járőrköket sereggesen zaklatják kéregetéseikkel a 10—13 éves naplopók? s végre vajjon csakugyan praedestinálva van városunkra az örökös éji zaj? s a megfektető tehetség nem rendőrnök adatott meg? legvégre az is a sora kérielhetetlen kézenek tulajdonítandó, hogy ott nincs jelen a rendőrszolgálat, hol legnagyobb szükség volna rá, s ha véletlenül előtűnik sines benne nagy köszönet? — És ezzel interpellációknak ez alkalomra vége van.

— A jogászok tegnapi kitűzött májálisukat mára verte el az eső. Ma azonban mindenesetre megtartják; s pedig ha az idő kedvez a rózsálgatban, ellenségeiben esti 8 órakor kezdődőleg a redontte nagy termében.

— A pesti országgyűlésen múlt hó 28. dikán megjelent a bajor király testvére. Épen Jókai beszélt.

— A tekéznai szeretők kedveért megemlítjük, hogy Páris az a város, hol a legtöbb tekeasztal van; számuk 20,000, s behajtanak naponta 80,000 tallért.

— Necrolog. Klausch János, városi polgár, képviselő és nyergesmeister csaknem fél évig tartó nehéz szenvedés után m. hó 30. án reggeli 7 órakor, élete 67. dik évében jobb létre szenderült. Béke lengjen sírja felett!

— Necrolog. Nolicsán József, a maga és az illetők nevében bánatos szívvel tudatja szeretett neje Ötvös Augusta m. hó 25. kén reggeli 8 órakor, élete 25. dik, boldog házassága 9. ik évében, tüdőorvadásban történt kimúlát. Nyugodjék csendesen!

— Hibaigazítás. Dr. Oroszhegyi Józsa elútasására vonatkozólag, mult számunkban hibásan áll st. galleni „fürdő“, st. galleni vizgyógyintézet helyett.

A „Times“ az Alabama-ügyről.

Az Alabama-kérdés jelen álláspontját, a „Times“ szerint, ezen tételben lehet összefoglalni: az nyílt kérdés lesz. „Folyvást Sémmer beszéde marad az amerikai alkudozási alap, tulzásaiból némi leg kivételkötve; s ha Anglia újabb alkudozásokat akar kezdeni, még ezen alapon is neki kell az első lépést tenni. „Ily viszonyok közt“ — megjegyzi a vezér lap — „mindenesetre legjobb, hogy Motleynek semmi utasításai sincsenek a nevezett ügynek újra megpendítése iránt; de hogy vajjon helyes politika e, ahhoz az egyszerű függőben bagyás alternatíváját csatolni: ezen kérdést majd csak a következés fogja eldönteni. Nem vagyunk többé bizonytalanságban az amerikai igények lényegéről. Nem valami kézzelfogható panaszokról van szó; hanem az egész Nagy Angliának ugynevezett „barátságatlansága“ körül forog. Már pedig a rokonszenv hiánya nem szolgálhat alapul nemzetközi panaszra; s ezen körülmények közt mindkét országnak legjobb szolgálatot teszünk, ha száraz szavakkal kijelentjük, hogy Anglia soha sem egyezhetik bele ily föltételekbe. Még azon megjegyzést is hozzátehetjük, hogy a polgárisult államok történelmében nincs példa hasonló követelések emelésére. Ha ezen pontot elértük, bátran elismerhetjük, hogy Amerika közvéleménye a legújabbban elvetett Alabama-szerződésben nem részesült elegendő méltánylásban. Másrészt azonban az igazság kívánja, hogy az amerikai közvéleménynek a krimi hadjárat, s az indiai lázadás alatt nyilvánult kifejezése is emlékeztessünk. Ha Anglia 1861-ben barátságatlannak mutatá magát, mit szóljunk akkor az éjszak amerikaiáknak 1854-ben nyilvánított örömről Anglia balesetei fölött. Nem titok, hogy a conföderáltak vezérei Anglia részéről bizton számítottak nem csak elismertetésre, hanem beavatkozásra is. Még az éjszaki államokban is várták ily fordulat beállítását; s volt oly idő, midőn az unió a legmagasb árt is kész lett volna Angliának megfizetni, annak elbáritása végett. De Anglia inkább akart ama semlegesésghez ragaszkodni, melyet most szemére hánytak. Sumner azt állítja, hogy a hadi költségek felét mi viseltük. Efeledtek e, hogy Jefferson Davis a harc hevében szintén azt jelenté ki, hogy a háboru hat hónapig sem tartott volna, ha az éjszak innen ropant hadikészleteket nem kap? Adams a Russell gróffal folytatott levelezésében ugyanezt bevallá. Ha egyes polgárok, vagy egy egész nép véleményét a történelemben most először akarják nemzetközi vizslá tárgyává tenni: az amerikaiáknak előbb meg kellene gondolniok, hogy minő viszonypanaszoknak fognak magukat ily körülmények közt kitenni. Mindenesetre esélyesebb volna a diplomatiái alkudozások hatáskörét oly dolgokra szorítani, melyek a törvények s a jog körén belül esnek.“

KÜLFÖLD.

Angolországban Gladstone irlandi egyházbíllje elfogadtatott a harmadik felolvasásnál, mely szorosán véve csak formáság. A lordokat és irlandi nagy földbirtokosokat szerfelet nyugtalanítja Bright miniszter azon nyilatkozata, hogy az irlandi nép kielégítésére egy a földbirtokot szatályzó bill nélkülözhetlen szükségességgé vált. Az ez iránt interpellált miniszterek igen tartózkodóknak mutatkoztak. Az ir egyházbíll ellenségei azon reményvel kecségetik magukat, hogy a felsőház visszaveti a rendszabályt s még az utolsó órában is minden követ megmozgatnak, hogy e drága reményük valamiképp füstbe ne menjen. Így a többi közt a belfasti fűvészkertben monstre demonstrációt rendeztek az „egyházat megrabló“ bill ellen, melyen állítólag 15,000, mások szerint 30,000 ember volt jelen. Azonfölül Irland összes protestans egyletei szövötköztek s az alsóház conservatív tagjaival együtt „tisztelétüket teendik“ a felsőház tagjainál. A lordok külön irat által hivattak meg a demonstrációban való résztvételre, melyet Abercorn herczeg, Cairns és Longford lordok, az irlandi primás és a dublini érsek irtak alá.

Páris, május 27. A választás eredménye megszünteti a régi pártokat, s néhány forradalmi ellenében a szabadelvű eszázárságot állítja. Az egyesült államok unjon kinevezett követének elfogadása alkalmával a császár igen barátságos szavakat váltott Washburne-vel.

